

پروژه زنان نخستین موج راک اند رول می‌تواند بسیاری از نوازندگان و خوانندگانی را که از اسپارکل مور و گروه چنتلز چیزی نمی‌دانستند سر ذوق آورد.

پژوهش یک دانشجوی دکتری رشته موسیقی‌شناسی؛

جاش جونز | خشایار رحمانی

۶۰ سال است که خرد عمومی و معمول در جامعه به ما آموخته است که طی دهه ۵۰، زنان نقشی در موسیقی راک اند رول^۱ نداشته‌اند. این شرح کوتاهی است که لیا برنستیتز^۲ دانشجوی دکتری رشته موسیقی‌شناسی در دانشگاه کیس وسترن رزرو^۳ می‌نویسد.

راک اند رول-لین سبک محبوب موسیقی غربی که امروز تاریخی ۷۰ ساله پشتوانه‌اش است- هم‌چون بسیاری از قالب‌های فرهنگی دیگر که در پی فرآیندهای علمی و آموزشی، منافع شخصی یا فشارهای عمومی اجتماعی^۴ ابداع کرده‌ایم را می‌توانیم به‌عنوان نمونه ایده‌آل نظریه مرد بزرگ^۵ در نظر بگیریم.

مشاهیر آن دوران بودند که راک اند رول را ابداع کردند، مثل بک^۶، جری لویز^۷، لورین لورین^۸، لیتل ریچارد^۹، بادی هولی^{۱۰} و بقیه این موضوع که هنرمندانی همچون چاک بری روزها منفعل و خنثی در نظرمان می‌آورد و تنها نقش‌هایی چون هواداری، مخاطبین استودیویی، همراهان تورها^{۱۱}، یا شخصیت‌پردازه‌های گیتارها و اتومبیل‌ها برای آنها متصور است.

مطرح کردن استثنائاتی مثل خواهر رزتا تارپ^{۱۲} هم این اصول را تغییر ندادند، در حالیکه پروژه زنان نخستین موج راک اند رول برنستیتز به تنهایی می‌تواند آن اصول را در ذهن ما به چالش بکشد.

واقعیت این است که به هر حال، صدها یا شاید هم هزاران نفر از دختران و زنان در آن سال‌های اولیه ظهور این سبک به اجرا و ضبط قطعات راک اند رول پرداختند، و بسیاری دیگر هم با فعالیت‌هایی هم‌چون ترانه‌سرایی، مدیریت موسسات انتشاراتی یا کار کردن برای آنها، نوازندگی در تورها و جلسات تمرینی، طراحی لباس، رقص یا مدیریت استعدادها، مشارکت می‌کردند. البته جایگاه زنان همیشه مانند هم‌تایان مرد آنها که به شهرت دست‌یافته بودند نبود، با این حال برخی از آنها هم به شهرتی دست‌یافته بودند و در سطح ملی همچون ستاره‌های می‌درخشیدند و به اجرا می‌پرداختند؛ در حالیکه دیگر آنها مخاطبانی محلی داشتند و یا تنها در یک کلوپ کوچک اجرا داشتند. بعضاً در چارت‌های قطعات محبوب قرار می‌گرفتند اما اکثراً اجراهای زنده زنان بیشتر مخاطب داشت، چرا که برخی از آنها اجراهای خارق‌العاده‌ای را روی صحنه به نمایش می‌گذاشتند که فقط از ستارگانی مثل جری لی لویز و لیتل ریچارد انتظار می‌رفت، البته این تنها راه برای سرکش و یاغی بودن به شمار نمی‌رفت و بقیه هم روش‌هایی برای انقلابیگری خود می‌یافتند.

پروژه برنستیتز، پایان نامه‌ای دیجیتال است که تعداد زیادی از موسیقیدان‌های آن دوران را شامل می‌شود، با این حال این

اسامی که وی طی تحقیقاتش بدست آورده، تنها برشی کوچک از افرادی است که در حقیقت حضور داشته‌اند. برخی که شرح حالشان آمده حتی شناخته شده نیستند، و بسیاری دیگر که قبل از فراگیر شدن گروه‌های دخترانه در دهه ۶۰ به ستاره‌هایی بدل شدند که تا به امروز نیز به اجرا می‌پردازند.

با هنرمندان عرصه راک هم‌چون اسپارکل مور¹³ آشنا شوید. او در شهر نبراسکا، ایالت اوماها به دنیا آمد و تحت تاثیر بیل هیلی¹⁴ قرار داشت تا اینکه اواسط دهه ۵۰ بود که در شهر خود راکابیلی¹⁵ می‌نواخت. سراسر کشور را با تورهایش شگفت‌زده می‌کرد و قطعاتش را یکی پس از دیگری ضبط می‌کرد، تا آنجا که برنستیتز می‌گوید «تا سال ۱۹۵۷ او نزدیک به ۵۰ ترانه به نام خودش داشت.» مجله نوجوانان دیگ¹⁶ در مورد او می‌نویسد «مور شباهت فوق‌العاده‌ای به جیمز دین متأخر داشت؛ با سبکی شبیه به پریسلی و ظاهری مانند جیمز دین.» مور هنوز هم نزد طرفداران راکابیلی محبوب است و هم اکنون نامش در تالار مشاهیر راک در آیووا¹⁷ دیده می‌شود. او در سال ۲۰۱۰ نیز آلبوم جدیدی با عنوان اسپارک-آ-بیلی¹⁸ منتشر کرد.

¹⁹ یکی از اعضای گروه جو تفره بیلی و بیلی²⁰ که قطعات شاداب آر اند بی²¹ آنها به همراه تصاویر سرزنده و لطیف ایشان در میان طرفداران اولیه راک اند رول، بزرگ‌ترانندگان کنسرت‌ها و دیگر ستارگان طنین‌انداز شده بود. برایان نوجوان کار خود را با اجرا در کلوب‌های نیویورک آغاز کرد و تهیه‌کننده²² فرانک اسپلی²³ او و بیلی فورڈ²⁴ را به یک گروه تفره تبدیل کردند که به اجراهای دی جی آلن فرید²⁵ که همیشه ایل-جی حضور یافتند. از جمله آن اجراها می‌توان به توری ۶ هفته‌ای به همراه جاکو بری و فرنیکی لایمون²⁶ و برنامه امریکن بنداستند²⁷ اشاره کرد. برایان هنوز هم در شهر خود یعنی نیویورک²⁸، نیویورک به اجرا می‌پردازد.

گروه چنتلز را بشناسید؛ «گروهی که در محله برانکس³⁰ در نیویورک اوایل دهه ۵۰ شکل گرفت. چنتلز را می‌توان از نخستین گروه‌های آوازی زنان آفریقایی-آمریکایی تبار دانست که توجهی جهانی را به خود معطوف کردند.» آنها هم با آلن فرید توری برگزار کردند و در برنامه امریکن بنداستند و شوی دیک کلاری³¹ اجراهایی داشتند. در سال ۱۹۶۱ بود که قطعه محبوبشان با نام به چشمان من نگاه کن³² در رده چهاردهم چارت‌های پاپ و رده ششم چارت‌های آر اند بی قرار گرفت. (۳۰ سال بعد در فیلم رفقای خوب³³ به عنوان موسیقی متن فیلم مورد استفاده قرار گرفت.)

بیشتر کسانی که با موسیقی‌های دهه ۵۰ و ۶۰ میلادی بزرگ شده‌اند، به احتمال زیاد خیلی از این هنرمندان عرصه راک را به یاد دارند، یا اگر هم اسم و چهره ایشان را نمی‌شناخته‌اند اما قطعات آنها به گوششان خورده بوده است. با این حال پروژه برنستیتز چیزی فرای بیان قصه زندگی آدم‌ها می‌شود. در این پروژه شاهد زندگی‌نامه‌ها، مصاحبه‌ها، نوشته‌های وبلاگی، لیست قطعات منتخب و بررسی آنها و مقالات مختلفی هستیم.

برنستیتز هم چنین این ادعای کلی‌تر خود را که «حضور و مشارکت زنان در شکل‌گیری فرهنگ و نواهای راک اند رول نقش بسزایی داشته است» را به روش‌های متنوع و موثقی به اثبات می‌رساند. با این حال واقعیت این است که در اوایل شکل‌گیری سبک، به زنان کم و بیش اینطور القاء می‌شد که «دختران نمی‌توانند راک اند رول بخوانند»، به طوری که ۲۰ سال بعد جوان جت³⁴ هم چنین اظهار داشت. بعضاً دیگر زنانی هم که در صنعت موسیقی حضور داشتند چنین نظراتی داشتند؛ چنانکه برای نمونه کانی فرانسیس³⁵ که خودش خواننده سبک پاپ بود در مصاحبه‌ای در سال ۱۹۵۸ به مجله بیلپورد گفت «دخترها نمی‌توانند راک اند رول بخوانند، چرا که اساساً این سبک برای خوانندگان زن بیش از حد خشن و زمخت است.»

ذهنیت‌هایی این چنین برای مدت زیادی در میان ما حضور داشته‌اند، به نحوی که در ناخودآگاهمان نفوذ کرده‌اند، تا آنجا که شرکت فنڈر³⁶ که یکی از بزرگترین تولیدکنندگان گیتار و بسیاری از دیگر آلات موسیقی است، احتمالاً پیش از آنکه متوجه سهم ۵۰ درصدی زنان از بازار نوین نوازندگان گیتار شود، میلیون‌ها دلار از فروش خود را به دلیل عدم حضور در این عرصه از دست داده است. پروژه زنان نخستین موج راک اند رول می‌تواند بسیاری از نوازندگان و خوانندگانی را که از اسپارکل مور و گروه چنتلز چیزی نمی‌دانستند، سر ذوق آورد و باعث شکوفایی ایشان شود. تا زمانیکه تاریخ‌نگاران حوزه موسیقی راک بخواهند پژوهش‌هایی هم‌چون برنستیتز را نادیده بگیرند، گزارش‌های آتی در این زمینه باید بازتاب زوایای جامع‌تر و ارزشمندتر از این حوزه باشند.

پی‌نوشت:

¹ - Rock n Roll

² - Leah Branstetter

³ - آمریکا متحده ایالات، اوهایو ایالت از کلیولند شهر در خصوصی دانشگاهی: Case Western Reserve

⁴ - شود می برده کار به شیمی در که است مفهومی اسمز: General Osmosis

⁵ - اثرگذاری طریق از تاریخ داشت می بیان و شد مطرح میلادی ۱۹ قرن در که ای نظریه: The Great Man Theory
شخصیت‌های بزرگ قابل تفسیر خواهد بود.

Chuck Berry-⁶

Elvis Presley-⁷

Jerry Lee Lew -⁸

Little Richard⁹

Buddy Holly-¹⁰

Groupies: -¹¹ داشتند حضور اجراها در شهر به شهر و رفتند مدت طولانی تورهای به هنرمندان همراه که طرفدارانی

Sister Rosetta Tharpe -¹²

Sparkle Moore -¹³

Bill Haley -¹⁴

Rockabilly: -¹⁵ بعدها و بود بی اند آر و کانتری سبک از ترکیبی، گرفت شکل ۵۰ دهه طول در که رول اند راک از اولیه قالبی: Rockabilly به راک اند رول کلاسیک معروف شد.

Dig -¹⁶

Iowa -¹⁷

Spark-a-Billy -¹⁸

Lillie Bryant -¹⁹

Billie & Lillie -²⁰

R&B (Rhythms & Blues): -²¹ تبار آمریکایی-آفریقایی اقوام میان در بلوز و گسپل جز از گرفتن وام با که موسیقی از سبکی: R&B (Rhythms & Blues) در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ میلادی شکل گرفت.

Bob Crew -²²

Frank Slay -²³

Billy Ford²⁴

DJ Alan Freed -²⁵

Frankie Lymon -²⁶

American Bandstand-²⁷

Newburgh -²⁸

New York -²⁹

Bronx -³⁰

The Dick Clark Show -³¹

Look In My Eyes -³²

³³ - اسکورسیزی مارتین کارگردانی به Goodfellas

³⁴ - Joan Jett

³⁵ - Connie Frances

³⁶ - Fender

منبع | میدان

برچسب‌ها: [حقوق زنان](#) [1]
[فرهنگ](#) [2]